

Chachipe a.s.b.l.
B.p. 97
L – 7201 Béréldange
www.romarights.wordpress.com
e-mail: chachipe.info@gmail.com

26. oktobar 2010

Gđa. Cecilia Malmström
Komesar za unutrašnje poslove
Evropska komisija
B – 1049 Brisel

Re: Briga za ljudska prava u vezi sa vašim zahtevom srpskim i makedonskim vlastima da spreče svoje građane da traže azil u Evropskoj Uniji

Poštovana komesarice Malmström,

Mi smo organizacija koja deluje na području azila, ljudskih prava i borbe protiv diskriminacije.

Pišemo Vam kako bi izrazili duboku zabrinutost u pogledu pisma koje ste pre nedelju dana poslali ministrima unutrašnjih poslova Srbije i Makedonije, zahtevajući od njih da postrože granične kontrole, kako bi se izbeglo da njihove zemlje budu uklonjene sa "bele šengenske liste".

U tim pismima ste izrazili zabrinutost zbog povećanja broja zahteva za azil od strane građana ovih zemalja u nekoliko država članica EU, uključujući vašu sopstvenu, Švedsku.

Evropska Unija je ukinula vizni režim za građane Srbije i Makedonije što je bilo uslovljeno potpisivanjem ugovora o readmisiji tih zemalja sa EU. Nekoliko hiljada Roma i pripadnika drugih etničkih manjina već su deportovani na osnovu tih sporazuma.

Ova praksa je u velikom raskoraku s Komisijinim zvještajima o napretku, koji nalazi da su Romi i ostale etničke manjine i dalje ozbiljno ugrožene ili čak diskriminisane u Srbiji i Makedoniji.

Zbog činjenice da većina onih koji traže azil u inostranstvu pripada nacionalnim manjinama želeli bismo da citiramo taj izveštaj.

U posljednjem izveštaju o napretku Makedonije, Komisija primećuje:

"Manjine, romske zajednice i osobe s invaliditetom, naročito deca, najviše pate od diskriminacije u različitim područjima privrednog, društvenog i kulturnog života." (Str. 19)

"Vlasti su preduzele praktične mere za rešavanje pitanja socijalne uključenosti Roma, ali do sada su ograničeni rezultati. Između 3.000 i 5.000 Roma, Albanaca i etničkih Turaka još uvek nema lične dokumente, kao što su rodni listovi i zdravstveno osiguranje ili radne knjižice, koje su potrebne da bi imali koristi od socijalnog osiguranja, zdravstvene i druge socijalne usluge." (Str. 22)

"Ima vrlo malo napretka kada je reč o Romima. Četiri akciona plana su nedavno revidirana u okviru Dekade za uključenje Roma, 2005-2015, i dalje će se polako sprovoditi.

... Posvećenost od strane resorsnih ministarstava i opština je još uvek nedovoljna. Međuministarska koordinacija radnih grupa o sprovođenju strategije za Rome nije bila operativna tokom većeg dela izveštajnog razdoblja. "(Str. 22)

"Romi su i dalje u najnepovoljnijem položaju od svih etničkih grupa. Nezaposlenost među Romima je još uvek najviša (visine do 73% , u poređenju sa oko 30% kod opšte populacije). Romi i dalje imaju najniže prihode (oko 63% živi ispod granice siromaštva), a najviša stopa smrtnosti. Procenjuje se da dve trećine romskih kućanstava živi ispod granice siromaštva. Broj romske dece koja su pohađala školu je još uvek nizak i visok je broj onih koji odustanu od škole. Segregacija romskih učenika se još uvek praktikuje. Praksa slanja romske dece koja imaju poteškoće u učenju u posebne ustanove za mentalno ometenu decu i dalje postoji. Broj romske dece na ulici raste. Nema slučajeva policijskog nasilja nad Romima koji su prijavljeni preko službenih kanala. Prema izveštaju, Romi su češće nego ostali izloženi policijskom zlostavljanju, ali nerado podnose prijave. Nema razrađenih podataka o Romima.

Sve u svemu, došlo je do određenog napretka u pogledu kulturnih prava i prava manjina. Postignut je određen napredak po pitanju jednake zastupljenosti i vlada je preduzela početne korake za rešavanje pitanja sprovođenja zakona o jezicima i podsticanje međuetničke integracije u obrazovnom sistemu. Ipak, integracija etničkih zajednica je i dalje ograničena. Efikasno sprovođenje Ohridskog okvirnog sporazuma treba da se održava, u duhu konsenzusa. Brigama manjih etničkih zajednica treba se temeljitije pristupiti. Malo je napretka o kome se može izvestiti vezano za Rome. Oni su i dalje suočavaju s vrlo teškim životnim uslovima i diskriminacijom, posebno u pogledu pristupa ličnim dokumentima, obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva, zapošljavanja i primerenih stambenih uslova. "(Ibid.)

"Projekat koji sprovodi Ministarstvo rada i socijalne politike omogućio je da 243 romske dece u uzrastu od 4 i 5 godina bude uključeno u predškolsko obrazovanje. Međutim, mnoga romska deca, seoske djevojke i deca s poteškoćama u razvoju i dalje ne završavaju školovanje. "(Str. 53)

"Etničke manjine, naročito romske zajednice, pate od diskriminacije u različitim područjima privrednog, društvenog i kulturnog života. Položaj osoba s invaliditetom nije se poboljšao. Pripreme u ovom području su počele. "

Što se tiče romskih izbeglica sa Kosova, Komisija nadalje primećuje nedostatke u žalbenom postupku. (Str. 20 - 1) Želeli bismo da dodamo da su mnogi kosovski Romi izbeglice u Makedoniji morali nositi sa dugim kašnjenja u isplati njihovih mesečnih novčanih primanja nakon prenosa odgovornosti s UNHCR-a na makedonsko Ministarstvo rada i socijalne politike, i imaju egzistencijalnih problema s kojima se suočavaju. Što se toga tiče, takođe bismo da napomenemo ozbiljna kašnjenja u sprovođenju strategije za integraciju izbeglica i stranaca, što u potpunosti ostavlja otvorenim položaj onih Roma, Aškalija i Egipćana sa Kosova čiji je zahtev za azil odbijen od strane makedonskog Vrhovnog suda .

S obzirom na situaciju etničkih manjina u Srbiji, naročito Roma, Evropska komisija navodi u svojim izveštajima o napretku u 2009. godini:

"Više zajedničkih napora treba biti napravljeno za podizanje svesti o stanju ugroženih skupina dece i osigurati da njihova prava budu zaštićena. Stopa pohađanja škole od strane romske dece, posebno devojčica, još uvek je vrlo niska. Zbog nedovoljnog poznavanja srpskog jezika, veliki broj dece, naročito Roma izbeglica iz inostranstva, je smešten u posebne škole za decu s teškoćama u razvoju. "(Str. 17)

"... Dešava se diskriminacija, posebno prema ranjivim skupinama kao što su Romi," (str. 18)

"Sveukupno gledano, okvir za zaštitu manjinskih prava u Srbija je na mestu i manjinska prava se široko poštuju. Nedovoljno pažnje se obraća rešavanju statusa izbeglica i raseljenih osoba. Romi i dalje trpe

vrlo teške životnim uslove i čestu diskriminaciju, naročito u pogledu pristupa obrazovanju, socijalnoj zaštiti, zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i odgovarajućem stambenom prostoru." (Str. 20)

"... Romska populacija, posebno romska deca i žene, ostaje jedna od najugroženijih skupina u zemlji. Nema organizovanog i sistematskog pristupa rešavanju pitanja stanovanja, uključujući preseljenje romskih naselja, već se pribegavaad hoc i često neadekvatnim rešenjima, koja u nekim slučajevima dovode do kršenja osnovnih prava. Romi su objekt diskriminacije, predrasuda i netolerancije, te je bilo žrtava brojnih pojedinačnih napada. Tu je još i problem sa civilnom registracijom, posebno za Rome koji su interno raseljena lica. Poseban zakon koji bi uredio postupak za priznavanje pravnog subjektiviteta i omogućio naknadno uključenje u registre građana nije usvojen. Niska stopa romske dece koja pohađaju školu i visoka stopa nezaposlenosti su široko rasprostranjeni." (Str. 22)

"Što se tiče socijalne uključenosti, srpska Strategije za smanjenje siromaštva nastavila je doprinos smanjenju broja ljudi koji žive u apsolutnom siromaštvu. Međutim, s ekonomskom krizom, nivo siromaštva će verovatno rasti. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti ugroženih kategorija stanovništva, s posebnim osvrtnom na romsku populaciju, raseljena lica i neke umirovljenike, ostaje ključni izazov." (Str. 38)

"Ranjive skupine poput Roma i dalje su najviše izložene diskriminaciji." (Ibid.)

Što se tiče situacije u južnoj Srbiji i na području Sandžaka, odakle dolazi druga skupina tražitelja azila, Komisija primećuje:

"Situacija na jugu Srbije pogoršala se nakon nekoliko napada na srpsku žandarmeriju u julu 2009." (Str. 18)

"Situacija u Sandžaku se pogoršala. Podele unutar muslimanske zajednice su se nastavile i bilo je nekoliko slučajeva izbijanja nasilja. U aprilu 2009 incidenti su se prelili iz Sandžaka na Vojvodinu, što je izazvalo sukobe između pristalica protivničkih muslimanskih verskih frakcija. Opštinske strukture imaju nedostatak kapaciteta za sprovođenje prava manjina na Sandžaku u potpunosti." (Ibid.)

Prema našem razumevanju, neki od tražioca azila su zapravo raseljena lica sa Kosova. Ovde Komisija primećuje:

"Prema UNHCR-u ima oko 86.000 izbeglica i 205.000 raseljenih osoba (IRL) u Srbiji. Broj izbeglica koje žive u kolektivnim centrima je smanjen. Međutim, više od 5.500 ljudi još uvek živi u tim centrima, trpeći vrlo loše uslove. Obe nacionalne strategije o izbeglicama i zakon koji reguliše to pitanje i dalje moraju biti revidirani. Bilo je vrlo ograničenog napretka u vezi sa stambenom situacijom.

Siromaštvo je rašireno i posebno akutno među izbeglicama. Nezaposlenost je visoka. Situacija za raseljena lica i dalje je vrlo teška. Oni su suočeni s mnogim preprekama u ostvarivanju svojih osnovnih socijalnih prava. Vrlo malo interno raseljenih lica se vratilo na Kosovo ". (Str. 18 - 19)

Želeli bismo da dodamo da je položaj Roma raseljenih lica sa Kosova čak i gori. Mnogi od njih su neregistrovani. Oni žive u ilegalnim naseljima bez pristupa osnovnim socijalnim uslugama i komunalijama. Tokom poslednjih godina, oni su najčešće žrtve prisilnog iseljavanja.

Na temelju ove informacije, teško nam je da sledimo tumačenje vašeg portparola, gospodina Michele-a Cercone, koji veruje da je većina tražitelja azila napustila Srbiju i Makedoniju iz ekonomskih razloga.

Smatramo da su ekonomske teškoće i diskriminacija na etničkoj osnovi doista usko povezani, gde diskriminacija postaje otežavajući faktor, onemogućavajući ljude da zarade za život. UNHCR je prepoznao tu činjenicu u svom Priručniku o postupku i kriterijumima za utvrđivanje izbegličkog statusa

prema Konvenciji iz 1951 i 1967 Protokola o statusu izbeglica, gde se navodi "... u određenim okolnostima ... diskriminacije će voditi do proгона. To bi bilo tako ukoliko razmere diskriminacije dovode do posledica koje su od izuzetno predrasudne prirode za osobe u pitanju, npr. ozbiljna ograničenja njihovog prava da zarađuju za život, pravo za praktikovanje svoje religije, ili pristup inače dostupnim vaspitno-obrazovnim ustanovama." (naglasak dodan)

Mi smo tako posebno začuđeni vašim pozivom vladama Srbije i Makedonije da spreče svoje građane da napuštaju svoju zemlju. Takav potez zapravo bi predstavljao kršenje dva osnovna načela međunarodnog humanitarnog prava, slobodu kretanja, što uključuje pravo svake osobe da napusti bilo koju zemlju, uključujući svoju vlastitu (članak 13,2 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima) i pravo na azil.

S obzirom na činjenicu da je prisilna repatrijacija osoba u okviru ugovora o readmisiji Evropske Unije već dovela do ozbiljne zabrinutosti za ljudska prava, mi smo jako zabrinuti da će Vaš poziv srpskim i makedonskim vlastima dovesti do daljnjeg zlostavljanja i diskriminativnih akcija protiv etničkih manjina, posebno Roma.

Uistinu, mi nismo spremni da zaboravimo provere putnika koje su provedene 2001. od strane UK zvaničnika na aerodromu u Pragu, s ciljem sprečavanja Roma da se ukrcaju u avione prema Velikoj Britaniji, što se kasnije smatralo protivpravnim od strane House of Lords.

Prema izveštajima medija, srpska policija nedavno je vratila autobus sa makedonskim građanima koji su putovali u Nemačku. Kao posledica vašeg pisma, srpski ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić i potpredsednik Vlade za evropske integracije Božidar Đelić, već su najavili "posebne mere nadzora". Prema pisanju medija, srpski ministar unutrašnjih poslova najavio je "temeljitu kontrolu sumnjivih putnika i tura iz područja koje daje većinu tražitelja azila" (DPA, 21.10.10)

Verujemo da će to otvoriti vrata za etničko profiliranje putnika.

Stoga Vas pozivamo da smesta opozovete svoje pismo i umesto toga pozovete vlade Srbije i Makedonije da učine dodatne napore u području ljudskih i manjinskih prava te osiguraju integraciju izbeglica i interno raseljenih lica. Mi smo također traže od Komisije da detaljan prikaz rezultata njenog praćenja sprovođenja ugovora o readmisiji sa tim zemljama.

Puno vam hvala na pažnji!

S poštovanjem,

Chachipe a.s.b.l., Luksemburg
Projekt Roma Centar Göttingen e.V., Njemačka
Avutnipe, Danska
Förderverein Roma e.V., Frankfurt na Majnu/ Njemačka
Union des Roms de Yougoslavie en Diaspora/Fleuve Ibar, Francuska
Roma Union Grenzland e.V., Aachen/ Njemačka
Niedersächsischer Flüchtlingsrat, Hildesheim/ Njemačka
Pro Asyl, Frankfurt am Main/Njemačka
Flüchtlingsrat Hamburg e.V., Hamburg/Njemačka
Romane Anglonipe e.V., Hannover/Njemačka
Flüchtlingsrat Sachsen-Anhalt e.V./Njemačka

Cc: Gđa Viviane Reding, potpredsednik Evropske komisije zadužen za pravosuđe, osnovna prava i državljanstvo
Gđa. Navanethem Pillay, Visoka Komesarica UN za ljudskih Prava

G. António Guterres, Visoki Komesar UN za Izbjeglice
G. Thomas Hammarberg, Komesar za ljudskih prava Savjeta Evrope
G. Knut Vollebaek, Visoki Komesar OEBS-a za nacionalnih manjine
G. Milorad Pupovac, član skupštine Savjeta Evrope (PACE), autor izvestaja PACE o romskim
izbeglicama u Evropi
Članovi Odbora AFET